

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 1 8 2 5 1 1 2 1

JESENSKI IZPITNI ROK

ZGODOVINA

≡ Izpitna pola 1 ≡

Obča zgodovina

Sreda, 29. avgust 2018 / 90 minut

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Izpitni poli je priložena barvna priloga.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani).

Izpitna pola vsebuje 25 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom v izpitno polo v za to predvideni prostor **znotraj okvirja**.

Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 20 strani (1–20), od tega 4 prazne.

Barvna priloga ima 4 strani (21–24).

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

Prazna stran

OBRNITE LIST.

Razvoj demokracije

1. V obdobju razsvetljenstva so nekateri posamezniki zagovarjali tezo o delitvi oblasti. Na katere tri veje naj bi po njihovem mnenju razdelili oblast?

(1 točka)

2. Leta 1917 se je tudi Rusija znašla v notranjepolitični krizi, ki je dosegla vrhunec z izbruhom revolucije.

Odloki drugega kongresa sovjetov

Vlada Rusije predlaga, naj vsi vojskujoči se narodi nemudoma sklenejo tak mir, in izjavlja, da je pripravljena brez najmanjšega odlašanja storiti takoj vse odločilne korake, preden dokončno določijo vse pogoje takega miru pooblaščene skupščine ljudskih predstavnikov vseh dežel in vseh narodov.

(Vir: 20. stoletje v zgodovinskih virih, besedi in slikah, Od začetka dvajsetega stoletja do konca prve svetovne vojne, str. 69. DZS. Ljubljana, 1996)

- 2.1. Na podlagi zgornjega besedila navedite, kateri odlok je bil sprejet na drugem zasedanju sovjetov.
- 2.2. Pojasnite, zakaj so sovjeti sprejeli ta odlok.

(2 točki)

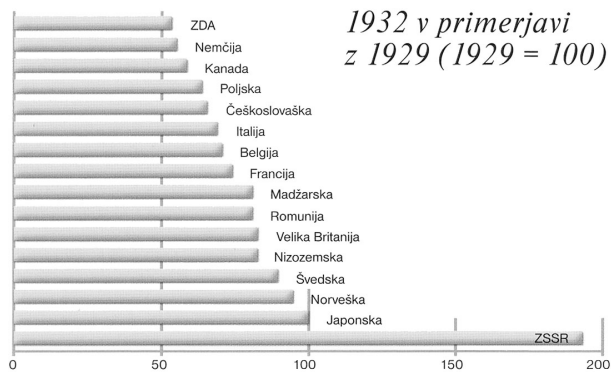
3. Januarja 1919 se je začelo sklepno dejanje prve svetovne vojne. Na mirovni konferenci so se zbrale udeleženske vojne, razen poraženih držav in Rusije. Pri reševanju si pomagajte s sliko 6 v barvni prilogi.

- 3.1. Navedite pet držav, ki so v Evropi nastale po prvi svetovni vojni.
- 3.2. Katera država na evropski celini se je po konferenci najbolj ozemeljsko razširila?
- 3.3. Pojasnite, zaradi katerih odločitev konferenca ni uresničila pričakovanj mnogih držav.

(3 točke)

4. Obdobje med obema svetovnjima vojnama je minilo v znamenju političnih napetosti, gospodarskih nihanj in drugih družbenih konfliktov.

Slika 1: Indeks industrijske proizvodnje

(Vir: Zgodovinski atlas sveta – Od prazgodovine do 21. stoletja, str. 224. Cankarjeva založba. Ljubljana, 2013)

- 4.1. Navedite, katera država je imela v nasprotju s preostalimi gospodarsko rast v letih po zlomu newyorške borze.
- 4.2. Pojasnite, kaj je tej državi omogočilo tako gospodarsko rast.

(2 točki)

5. Med obema vojnama je demokracija po svetu doživljala veliko neuspehov in se je morala marsikje umakniti diktaturi.

Pojasnite značilnosti diktature.

(1 točka)

6. Po imenovanju za nemškega kanclerja je Hitler začel uresničevati cilje nacistične ideologije.

Rasni in kolonizacijski urad SS je pregledoval prebivalstvo in ga na podlagi telesnih značilnosti (velikosti, barve las, oblike lobanje, nosu, ličnic ipd.) razvrščal v štiri skupine. Glede na rasno oceno in primernost za ponemčenje ter glede na politično primernost so vodje komisij določili, ali so primerni, da ostanejo in če ne, kam bi jih bilo potrebno izgnati.

(Vir: Repe, B., 1997: Naša doba, str. 180. DZS. Ljubljana)

- 6.1. Na podlagi katerih podatkov je SS določal primernost prebivalstva za ponemčenje?

- 6.2. Kakšna je bila usoda »neprimernih« prebivalcev?

- 6.3. Opišite, kako so utrjevali nacistično ideologijo med mlado generacijo.

(3 točke)

7. Zahod je Hitlerju zelo dolgo popuščal pri ozemeljskih zahtevah.

Prihod britanskega ministrskega predsednika Chamberlaina na konferenco v München 29. septembra 1938. Dogovor o Češkoslovaški so podpisali Neville Chamberlain, Paul Daladier, Benito Mussolini in Adolf Hitler.

(Vir: Repe, B., 1998: Sodobna zgodovina, str. 60. DZS. Ljubljana)

- 7.1. Glede na sliko 7 v barvni prilogi navedite del Češkoslovaške, ki je pripadel Nemčiji po Münchenskem sporazumu.
- 7.2. Katere države so bile podpisnice tega sporazuma?
- 7.3. Zakaj so zahodne velesile dovolile Hitlerju zasedbo tega območja?

(3 točke)

8. Nestabilne razmere v Italiji po prvi svetovni vojni so vplivale na vzpon fašistične stranke.

Še naprej obstoječemu parlamentu, v katerega so volili ubogljive poslance, se je pridružil fašistični veliki svet, nad vsem pa je bila odločilna oblast v rokah strankinega voditelja duceja. Listina Carta del lavoro (listina o delu) iz leta 1927 je depolitizirala sindikalne delavske zveze in jih povezala s podjetniki v korporativne poklicne združbe.

(Vir: 20. stoletje v zgodovinskih virih, besedi in slikah, Evropa in svet med obema vojnama 1918–1939, str. 24. DZS. Ljubljana, 1996)

- 8.1. Kako imenujemo družbeno-ekonomski sistem, ki ga je uvedel Mussolini?
- 8.2. Navedite še dva posega države v gospodarstvo.

(2 točki)

9. Eden izmed ključnih dejavnikov gospodarskega uspeha Sovjetske zveze je bilo podeželje.

(vsako leto v juliju)	1928	1929	1930	1931	1932	1933
število kolhozov (v tisočih)	33,3	57	85,9	211,1	211,1	224,5
površina kolhozov (v milijonih ha)	1,4	4,15	38,08	78,97	91,5	93,64
% glede na zasejane površine	1,2	3,5	29,9	57,9	68,1	72,1
število sovhozov (v tisočih)	1,4	2,5	2,8	3,3	4,3	4,2
površina sovhozov (v milijonih ha)	1,7	2,2	3,93	10,96	13,45	14,14
% glede na zasejane površine	1,5	1,9	3,1	8	10	10,9
indeks kmetijske proizvodnje	100	98,1	96,5	93,3	88,6	84,9
indeks proizvodnje žit	100	97,8	114	94,8	94,9	93,3
indeks živinoreje	100	94,1	72,9	67,8	54,7	47,4

Slika 2: Kmetijska proizvodnja

(Vir: Človek in čas – Devetnajsto stoletje–začetek dvajsetega stoletja, str. 145. Mladinska knjiga. Ljubljana, 1998)

9.1. S pomočjo slike 2 opišite, kako je kolektivizacija vplivala na kmetijsko proizvodnjo.

9.2. Navedite vzroke, ki so pripeljali do takega razvoja.

(2 točki)

10. Pred drugo svetovno vojno je Španija postala poligon spopada različnih ideologij.

Slika 3: Guernica

(Vir: Dolenc, E., Gabrič, A., 2002: Zgodovina 4, str. 60. DZS. Ljubljana)

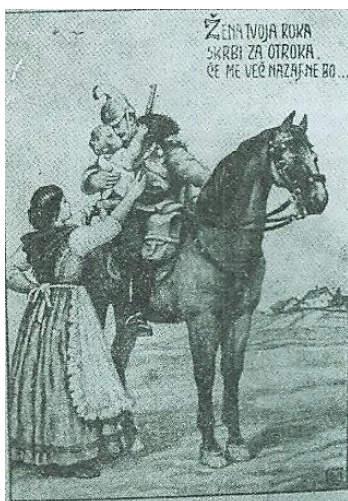
10.1. Navedite avtorja slike 3, ki ponazarja grozote te vojne.

10.2. Simbol česa je postala Guernica?

(2 točki)

15. Vojna je prizadela civilno prebivalstvo in močno vplivala tudi na položaj žensk v družbi.

Slika 5: V slovo

(Vir: Švajncer, J. J., 1985: Slovenske vojne razglednice v prvi svetovni vojni. Kronika, št. 1, str. 47. Zveza zgodovinskih društev Slovenije. Ljubljana)

- 15.1. S pomočjo slike 5 pojasnite, kako se je spremenil položaj žensk v družini.

- 15.2. Kako so te spremembe vplivale na družbeni položaj žensk?

(2 točki)

16. Druga svetovna vojna je bila najkrutejša vojna do tedaj, še zlasti hudo je trpelo civilno prebivalstvo. Pri reševanju si pomagajte s sliko 9 v barvni prilogi.

- 16.1. V kateri današnji evropski državi je »tretji rajh« zgradil največ taborišč za uničevanje Judov?

- 16.2. Navedite imena taborišč, namenjenih za uničevanje Judov.

- 16.3. Pojasnite, zakaj je po nacistični ideologiji najslabša usoda čakala Jude.

(3 točke)

17. Prebivalstvo okupiranih držav med drugo svetovno vojno se je različno odzvalo na okupacijo. Eden izmed odzivov je bila kolaboracija.

17.1. Pojasnite, zakaj je vichyjska Francija na sliki 9 v barvni prilogi označena drugače kakor druga ozemlja pod nadzorom sil trojnega pakta.

17.2. Navedite razloge za kolaboracijo z okupatorjem.

(2 točki)

18. Rešitve za novo ureditev Evrope po vojni so vodilni v protifašistični koaliciji iskali že na srečanjih med vojno. Taki konferenci sta bili tudi na Jalti in v Teheranu.

Pripišite črko iz desnega stolpca na črto pred ustreznim podatkom v levem stolpcu.

_____ SZ bo napovedala vojno Japonski.

_____ dogovor o mejah v Evropi po vojni

T Teheran

_____ prvo srečanje »velikih treh«

_____ februar 1945

J Jalta

_____ dogovor o operaciji »Overlord«

_____ november–december 1943

(3 točke)

19. S koncem druge svetovne vojne so se med velesilami pojavila nova nasprotja.

19.1. Kateri dve državi sta v svetovni politiki po letu 1945 prevladali v bipolarno razdeljenem svetu?

19.2. Pojasnite značilnosti bipolarne razdelitve sveta.

(2 točki)

20. Ideja o ustanovitvi nove svetovne organizacije, ki bi si prizadevala za svetovni mir, je nastala že med drugo svetovno vojno. Ob koncu pa je bila ta ideja udejanjena z ustanovitvijo te organizacije. Navedite ime te organizacije in kje je njen sedež.

(1 točka)

21. Hladna vojna se je začela iz ideoloških razlogov, stopnjevala pa se je v nenehno tekmovalno in v spopade med državami z nasprotnimi družbenimi sistemi. Izbruhnile so lokalne vojne, kakršni sta bili korejska in vietnamska, ki pa sta imeli do neke mere svetovne razsežnosti.

Pojasnite značilnosti ene od njih. Pri reševanju si pomagajte s spodnjima besediloma in s sliko 10 ali 11 v barvni prilogi.

Vojna v Koreji je imela poseben pomen za Kitajsko. S posegom t. i. kitajskih prostovoljcev v vojno je ta država pospešila graditev moderne vojaške sile. Vojna je prispevala k politični in ideološki unifikaciji Kitajske, njeno sodelovanje na strani Severne Koreje proti silam OZN pa ji je povečalo politični ugled med azijskimi narodi, ki ga je mogla v naslednjih letih utrjevati in s pridom izkoriščati.

(Vir: <http://dk.fdv.uni-lj.si/dela/Dornik-Bostjan.PDF>. Pridobljeno: 27. 3. 2016.)

27. januarja 1973 je bilo v Parizu podpisano premirje, po katerem so morali Američani umakniti vse vojaške enote iz Vietnama. Kljub temu mir ni trajal dolgo; po enoletnem zatišju, z manjšimi vojaškimi incidenti, se je vojna ponovno začela, ker pa Južni Vietnam ni imel več vojaške pomoči ZDA, je bil njegov poraz neizogiben. Vojna se je končala s padcem Sajgona, 30. aprila 1975. Komunistična zmaga in združitev Vietnama je končala stoletno kolonialno represijo.

(Vir: <http://www.lisa.si/aktualno/mineva-50-let-od-prihoda-bojnih-enot-zda-v-vietnam/>. Pridobljeno: 27. 3. 2016.)

Obkrožite črko pred izbrano vojno.

A KOREJSKA VOJNA

B VIETNAMSKA VOJNA

V obliki krajšega razmišljanja opišite vojno: navedite, katerega leta se je vojna končala; kako je bilo območje razdeljeno ob začetku vojne; kako so se svetovne velesile odzvale na vojno; kakšne posledice je imela vojna za svetovne velesile, ki so vstopile v vojno; pojasnite, kakšen je bil izid vojne.

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

M 1 8 2 5 1 1 2 1 1 5

[Empty rectangular box for writing]

(5 točk)

22. Hladno vojno je zaznamovalo znotrajblokovsko povezovanje držav na različnih področjih. V Evropi je bila pomembna Evropska gospodarska skupnost.

22.1. Katera zveza se je razvila iz Evropske gospodarske skupnosti?

22.2. Pojasnite, zakaj so zahodnoevropski politiki videli prihodnost v širšem regionalnem povezovanju.

(2 točki)

23. Razmere na Bližnjem vzhodu je po drugi svetovni vojni močno zapletel nastanek judovske države na ozemlju Palestine. Posledica teh zaostrenih razmer so številne vojne. O odnosu med dvema državama na tem območju priča tudi izjava Golde Meir:

Palestinci ne obstajajo. Kdaj pa je obstajal neodvisen palestinski narod s palestinsko državo? /.../ Nismo prišli in jih izgnali ter jim vzeli njihovo deželo. Nikoli niso niti obstajali.

(Vir: Gabrič, A., Režek, M., 2011: Zgodovina 4, str. 103. DZS. Ljubljana)

23.1. S pomočjo zgornjega besedila zapišite, za kateri dve državi gre.

23.2. Kako je to vprašanje rešeno danes?

(2 točki)

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

M 1 8 2 5 1 1 2 1 1 9

Prazna stran

Barvna priloga (k Izpitni poli 1)

Slika 6: Versajska Evropa

(Vir: Mali zgodovinski atlas, str. 61. Modrijan. Ljubljana, 1999)

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

Slika 7: Nemške osvojitve pred začetkom druge svetovne vojne

(Vir: Gabrič, A., Režek, M., 2011: Zgodovina 4, str. 47. DZS. Ljubljana)

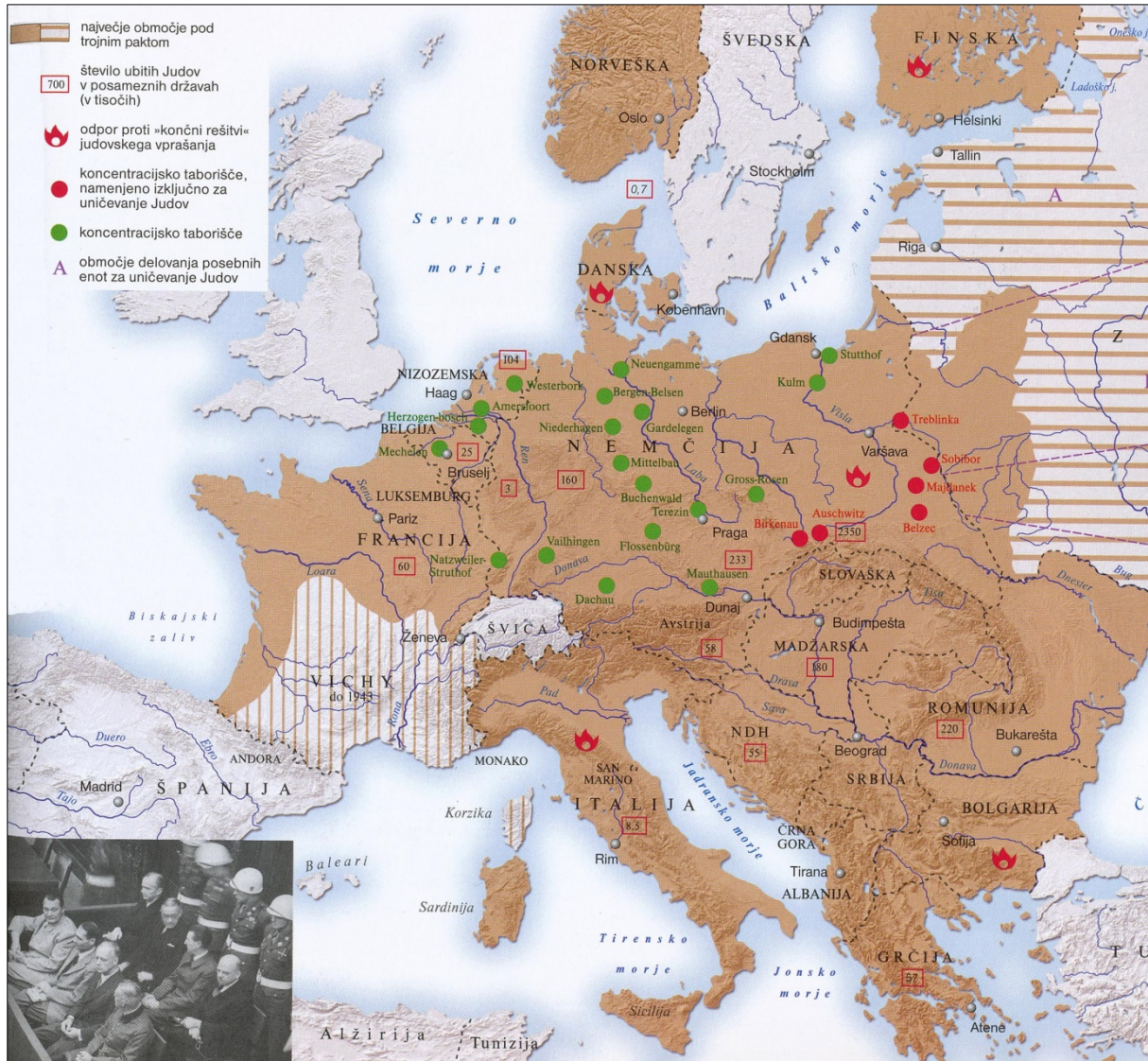
Slika 8: Evropa v prvi svetovni vojni

(Vir: Mali zgodovinski atlas, str. 59. Modrijan. Ljubljana, 1999)

M 1 8 2 5 1 1 2 1 2 3

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

Slika 9: Evropa med drugo svetovno vojno

(Vir: Zgodovinski atlas sveta – Od prazgodovine do 21. stoletja, str. 239. Cankarjeva založba. Ljubljana, 2013)

